

Pr. prof. dr. Ioan C. TEȘU

**FAMILIA CREȘTINĂ - ȘCOALĂ A
IUBIRII ȘI A DESĂVÂRȘIRII**

Carte tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului
TEOFAN
Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

DOXOLOGIA
Iași, 2011

Cuprins

Cuvânt înainte	7
Biserica Ortodoxă Română acordă o înaltă prețuire familiei creștine	11
Prietenia - perioadă de grație a unui cuplu	16
Prietenia - „dar al dragostei”	21
Dragostea nu se cerșește, ci se câștigă și se dăruiește	28
Criterii de alegere a viitoarei soții, în lumina credinței ortodoxe	33
Căsătoria - piedică în calea mântuirii?	41
Crucea căsătoriei	47
Scopurile căsătoriei creștine, potrivit spiritualității ortodoxe	53
Frumusețile familiei creștine	59
Harul și darurile Tainei Sfintei Cununii	64
Soțul și soția - împreună-lucrători în opera dobândirii mântuirii	69
<i>„Iar femeia să se teamă de bărbat!”</i> O posibilă cheie duhovnicească de înțelegere	75
„Isotimia” sau deplina egalitate în cinstire a femeii cu bărbatul	80
Soția - „tovarășul vieții și al corabiei noastre”	86
Soția creștină - „cea mai puternică doctorie de veselie” a bărbatului ei	90
Adevăratele podoabe ale femeii creștine	96
Relația conjugală - expresie a iubirii și dăruirii	106
„Femeia se va mântui prin naștere de fii”	114
Familia creștină - „laborator al virtuților”	118
Familia creștină - „școală a rugăciunii”	123
Ce are și ce nu are voie să facă femeia în „perioada curățirii lunare”?	132

Copiii - binecuvântare divină și dar ceresc	141
Educația copiilor - mântuirea părinților	147
Etape ale educației creștine	153
Copii fără părinți, copii fără copilărie	158
Desfrânarea - duh violent și viclean	164
Păcatul desfrânării „formăluiește” mintea	173
Patima desfrânării - patimă contemporană	179
Efectele pornografiei asupra minții umane	184
Familie creștină sau uniune consensuală?	190
Răni ale familiei contemporane: violența domestică și infidelitatea	197
Răni ale familiei contemporane: divorțul și avortul	204
Viitorul familiei creștine	211

Cuvânt înainte

Printr-o inspirată hotărâre a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, anul 2011 a fost consacrat Tainei Sfântului Botez și Tainei Sfintei Cununii, lucrări sfinte fundamentale pentru viața creștinului, odată ce prima dintre ele - Botezul creștin - constituie poarta de intrare în Biserică și, în mod potențial, în Împărăția lui Dumnezeu, iar căsătoria reprezintă actul prin care este binecuvântată dragostea dintre bărbat și femeie, dintre viitorii soți, în cadrul familiei creștine, aceasta constituind, la rândul ei, leagănul vieții și al civilizației, prefigurare și pregustare a fericirii veșnice din Împărăția viitoare.

Cu acest prilej, s-au făcut îndemnuri și s-a încurajat publicarea a cât mai numeroase materiale pe această temă, urmărind analizarea ei din multiple perspective și având ca scop esențial evidențierea frumuseților familiei creștine spre folosul duhovnicesc al credincioșilor.

Din astfel de materiale și cu un astfel de scop duhovnicesc este alcătuit și prezentul volum. Scurtele articole ce îl compun nu au nici cea mai mică pretenție de exhaustivitate, ci o finalitate preponderent

duhovnicească și pastorală, constituind reflecții contextuale asupra unor probleme care mi-au fost puse în atenție. El răspunde unei constatări generale, potrivit căreia omul contemporan, prin iureșul tot mai intens al acestei vieți, bate adesea la porțile veșniciei, pe calea credinței și a rugăciunii, căutând predilect răspunsuri clare la problemele sale existențiale, presante. Nu are totdeauna la dispoziție timpul fizic necesar pentru aprofundări și sistematizări și, de aceea, la neliniștile și întrebările sale, așteaptă și dorește să primească răspunsuri concise și edificatoare.

Având un număr simbolic, de treizeci și trei, multe din prezentele intervenții au fost publicate în presa religioasă românească și în mod deosebit în ziarul LUMINA, primul cotidian creștin din România, căruia îi mulțumesc și pe această cale pentru spațiul și atenția acordate, și s-au bucurat de o primire cel puțin mulțumitoare.

În centrul lor stă încercarea de apreciere a familiei, ca leagăn al vieții și civilizației umane, ca „laborator al virtuților” și al desăvârșirii creștine și ca „școală a rugăciunii”. Am căutat, nu doar să repet mecanic, unele ziceri patristice și teologice, ci să aduc, chiar și în cuvinte puține, un plus de lumină asupra unor aspecte puțin cercetate și cunoscute din scrierile Părinților duhovnicești, legate în mod deosebit de criteriile care trebuie să se afle la baza alegerii partenerului de viață, la frumusețile prieteniei,

familiei contemporane stau la originea acestor scurte analize.

Sper ca modesta mea contribuție să se adauge la multiplele forme prin care, în mod deosebit în acest an omagial, Biserica Ortodoxă Română își arată preocuparea, grija și dragostea părintească față de fiii și fiicele sale duhovnicești, luminându-le drumul spre o viață spirituală înaltă, chiar și în sânul lumii, al societății și familiei contemporane.

Autorul

Biserica Ortodoxă Română acordă o înaltă prețuire familiei creștine*

Prin hotărârea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, anul 2011 a fost consacrat Sfintei Taine a Cununii și celei a Botezului.

S-au făcut recomandări ca școlile de teologie (seminarii și facultăți), ierarhii și preoții Bisericii să promoveze larg și prin toate mijloacele specifice valorile creștine legate de Taina Cununii și de darul sfânt al nașterii de prunci, subliniindu-se tocmai frumusețea familiei creștine și binecuvântarea pe care o reprezintă venirea în lume și în sânul ei a copiilor.

Rațiunea unei astfel de alegeri o constituie tocmai situația tristă în care se află familia, la nivel mondial, european și național. Pentru a deduce, pe de o parte, „criza familiei”, iar pe de altă parte, pentru a ne da seama de înțelepciunea și grija deosebită a Bisericii față de fiecare fiu și fiică duhovnicească, vom prezenta câteva date statistice referitoare la nupțialitate, familie, procreație.

* Publicat în ziarul *LUMINA*, 6 februarie 2011.

Spre exemplu, o statistică realizată anul trecut, la nivelul țărilor membre ale Uniunii Europene, constata că la fiecare 30 de secunde se pronunță un divorț, iar la fiecare 27 de secunde se săvârșește un avort. Din trei familii europene, doar una mai dă naștere la copii și chiar și numărul acestora este limitat cel mai adesea la unul sau maximum doi copii. Contracepția este tot mai larg răspândită, iar cabinete și persoane „specializate” în tehnica uciderii pruncilor stau la dispoziția femeilor însărcinate, oferindu-le consiliere și recomandându-le mijloacele cele mai sigure de „prevenire” a unei sarcini nedorite, iar în cazul apariției unei astfel de situații, tehnicile cele mai sigure de „lepădare” a materialului genetic, precum este numit embrionul format, și din care s-ar fi dezvoltat viitoarea ființă, dacă viața ei nu ar fi fost întreruptă atât de brutal și prin consimțământul persoanei care ar fi trebuit să îi fie cea mai apropiată și ocrotitoare - mama.

Așa se face că, în prezent, la nivelul întregului continent, dincolo de eforturile semnificative ale științei medicale de a prelungi speranța și durata de viață ale omului, numărul nașterilor anuale nu îl depășește pe cel al deceselor.

O știre larg colportată în urmă cu doi ani anunța că un europarlamentar britanic, în contextul încălzirii globale și făcând niște calcule absolut absurde, legate de nivelul de poluare din partea omului, considera că părinții și familiile care dau naștere

Prietenia

- perioadă de grație a unui cuplu*

Parlamentul European, constatând scăderea dramatică a numărului căsătoriilor din ultimii ani, ceea ce face din Europa un continent „învechit”, într-o reală „iarnă demografică”, a propus adoptarea de politici naționale prin care să se încurajeze întemeierea de noi familii, înființarea unor Ministeri ale Familiei, care să adopte politici menite să o întărească, în noul mileniu.

Preludiul sentimental al acesteia îl constituie prietenia, perioada cea mai frumoasă dintr-o relație, în care fiecare dintre cele două persoane se descoperă una pe alta, își cunosc bogăția și frumusețea sufletească. Iubirea împodobește totul. Iubirea înfrumusețează nu doar chipul, ci și viața persoanei iubite, făcând din ea un ideal.

În prietenie, este momentul cel mai potrivit ca tinerii să își propună proiectele de viață, să își împărtășească unul altuia ceea ce au mai frumos și înalt, să încerce să se întreacă unul pe altul în cuvinte, gesturi și fapte de iubire și prețuire.

* Publicat în ziarul *LUMINA*, 9 iunie 2010.

Când iubește, omul nu vede cu ochii, ci cu inima, cu ochiul lăuntric, și de aceea le vede pe toate purtând alte caractere, împodobite cu lumină și dragoste. Când iubim pe cineva, îl vedem a fi mai frumos și mai bun decât ar putea chiar fi în realitate. Și aceasta, pentru că iubirea idealizează persoana îndrăgită.

Atunci când se lansează într-o relație de iubire, persoana umană caută să își împlinească o trebuință sufletească: nevoia de comunicare și comunicune, de iubire și dăruire, de împărtășire și primire, dorința de a-și găsi sprijin trupesc și sufletesc. Ea nu se simte bine la modul propriu în singurătate, pentru că, precum spune Paul Evdokimov, singurătatea este o suferință grea. Ea este o lipsă, nu o plinătate, o neputință, nu o împlinire.

Intuind și simțind acest lucru din chiar zorii vieții sale, ea caută să se completeze pe sine însăși, cu ajutorul celuilalt, își caută jumătatea, sufletul pereche. Simte nevoia unei inimi care să rezoneze la bucuriile și necazurile sale, pe cele dintâi amplificându-le alături de aceasta, pe cele din urmă, alinându-le și mângâindu-le în compania ei.

Psihologia face distincție între iubirile *captative* și iubirile *obligative*. Iubesc cu o iubire captativă acele persoane care cer totul de la persoana „iubită”, până și prețul vieții, oferind în schimb infinit mai puțin sau chiar nimic. Au greșita impresie că totul li se cuvine, că totul le aparține, că însăși persoana

Prietenia - „dar al dragostei”*

Ființa umană este o ființă socială, comunitară. Ea nu se simte niciodată deplin împăcată în lumea rece și singuratică a ideilor, a concepțiilor și nici măcar a activităților dintre cele mai înalte ale spiritului, pentru că, în adâncul său, simte nevoia de comunicare și comuniune, de dialog și complementaritate. S-ar părea că, într-adevăr, dintre toate durerile și suferințele omului contemporan, una dintre cele mai grele, dacă nu cumva cea mai gravă, este singurătatea, solitudinea.

Omul simte dorul de a-și împărtăși cuiva apropiat și sincer bucuriile, dar și înfrângerile sale, reușitele, dar și deziluziile, o persoană alături de care și cu ajutorul căreia să se realizeze spiritual și material și la a cărei afirmare de sine să contribuie, iar aceste scopuri imediate, de fericire și împlinire, să fie subordonate vocației fundamentale a vieții - fericirea viitoare și veșnică.

În același timp, perioada de prietenie constituie o perioadă de „grație” din viața unui cuplu, o perioadă în care spiritul de altruism și dăruire, de jertfă

* Publicat în ziarul LUMINA, 15 februarie 2011.

și iubire domină relațiile și viața celor doi parteneri. Niciodată, pe parcursul vieții de familie, nu sunt făcute atât de multe concesii și cu atâta ușurință, precum sunt realizate în perioada de prietenie, iar toate acestea din dorința de fericire și împlinire a celuilalt. De multe ori, sunt sacrificate idealuri și aspirații, doruri și dorințe dintre cele mai curate și înalte, cu speranța dobândirii, pentru persoana iubită, a fericirii mult visate, fie ea și numai pentru câteva clipe.

Atunci când toate aceste sacrificii sunt motivate de o înaltă spiritualitate și atunci când ele sunt făcute în egală măsură, spre împlinirea reciprocă a partenerilor, sunt asemenea unor pietre rezistente, de sprijin, pe care se construiește prietenia, relația, familia. Când însă nu sunt meritate de către cel pentru care sunt făcute, iubirea însăși devine o suferință, o durere și o sursă de izolare și singurătate, de neînțelegere și nefericire pentru persoana suferindă.

O vorbă înțeleaptă spune că micile divergențe și tensiuni dintr-o prietenie, dacă nu sunt depășite constructiv și prin iubire, se pot transforma, în sânul căsniciei și al familiei, în adevărate prăpăstii, în care cad cei doi soți și nu se știe dacă mai pot ieși din ele împreună sau fără să își vatăme iremediabil sufletele și nici care este prețul acestui sacrificiu.

Pe de altă parte, este la fel de adevărat că iubirea, ca sentiment și stare de suflet, este conside-

Dragostea nu se cerșește, ci se câștigă și se dăruiește*

Iubirea este cea care dă sens vieții omului în lume. Ea îi motivează activitatea, îi entuziasmează sentimentele, îl umanizează și îi înfrumusețează sufletul. Lipsită de iubire, existența umană ar fi de o platitudine înspăimântătoare și de o tristețe înfricoșătoare. În fața unei iubiri sincere, chiar și cele mai dure suflete se înmoaie, se umanizează. Sub razele ei ocrotitoare, toate par mai frumoase și mai luminoase. Până și lucrurile neînsuflețite par a prinde viață și a trăi deplin.

De aceea, fiecare caută în viața sa iubirea adevărată. O caută, știind că dacă o va afla, existența sa va fi una împlinită, iar negăsindu-o, viața îi va fi de o tristețe dureroasă și singurătate apăsătoare. Nu toți știu însă că o prietenie nu se cerșește, ci se construiește și, ca o formă de generozitate, se dăruiește.

Implicându-se într-o relație de iubire, fiecare dintre cei doi parteneri speră să își împlinească, în acest mod, nedeplinătățile sale, să afle un suflet care să rezoneze la bucuriile și neîmplinirile lui,

* Publicat în ziarul *LUMINA*, 5 aprilie 2011.

alături de care să aibă sentimentul de împlinire și fericire. Prin iubire, fiecare dă expresie dorinței sale de comuniune și dialog, de primire și oferire de sentimente și trăiri, de emoții și convingeri, dorinței sale de a-și oferi propria viață, de a se dărui pe sine însuși.

Fiecare dintre cele două persoane implicate în relația de iubire provine dintr-o lume diferită, dintr-un alt mediu, cu obiceiuri și concepții diferite, cu particularități specifice. Un mediu în care a văzut lucruri bune, dar poate, și aspecte mai puțin plăcute, pe care apoi le poartă în sufletul său. Ceea ce au de făcut cei doi prieteni, încă de la prima lor întâlnire, este de a-și construi propria relație. Aceasta presupune ca fiecare dintre ei să facă o selecție a experiențelor de viață și simțire, astfel încât să păstreze în cadrul prieteniei ceea ce este bun, frumos și înalt în inima lor și să cultive aceste valori, iar de tot ceea ce a fost mai puțin frumos și luminos să se elibereze, pentru a nu împovăra și îngreuna iubirea lor. Ei trebuie să creeze un univers propriu numai lor, în care să ofere fiecare toate aceste lucruri bune și frumoase și să lepede aspectele mai puțin plăcute ale personalității lor, din dragoste reciprocă.

De aceea, o prietenie adevărată este o construire și o autoconstruire, în care fiecare dintre cei doi parteneri trebuie să se definească pe sine, însușindu-și de la celălalt tot ceea ce ar putea ajuta relația lor și descoperindu-i, în mod similar, culmile personalității

Criterionii de alegere a viitoarei soții, în lumina credinței ortodoxe*

Se spune că, odată, un tânăr îndrăgostit a mers la un duhovnic iscusit, pentru a-i cere sfatul în legătură cu o fată cunoscută, sperând că acesta îi va da îndemn de căsătorie sau de despărțire. Întrebat asupra calităților fetei, băiatul entuziast a început să o laude, spunând mai întâi că este frumoasă. Înțeleptul duhovnic a așternut pe hârtie un „zero”. Apoi a aflat că este bogată și a mai adăugat unul. Enumerarea s-a continuat, iar la fiecare calitate umană sau lumească enumerată, avva adăuga tot câte un zero. La un moment dat, el l-a întrebat pe tânăr: „Dar credincioasă este?”, iar tânărul a răspuns că, în fapt, pentru aceasta a ales-o. Bucuros, bătrânul a așezat în fața șirului bogat de zero-uri cifra unu și i-a spus tânărului: „Cu adevărat ți-ai găsit jumătatea, pentru că dacă nu ar fi avut credință - acel „unu” din fața zero-urilor -, toate acestea, oricât de multe ar fi fost, nu aveau nici o valoare”.

Statisticile mondiale arată că viitorul familiei, dacă nu se intervine rapid și profund asupra men-

* Publicat în ziarul *LUMINA*, 1 martie 2011.

talităților care stau la baza întemeierii și a evoluției ei, este unul sumbru, în sensul că mai bine din jumătate din căsniciile „contractate”, și acestea în permanentă scădere în favoarea „cuplurilor libere” sau a „uniunilor consensuale”, relații fără responsabilități și uneori chiar fără reală implicare din partea membrilor lor, nu rezistă probei timpului. Și doar o treime din cupluri mai dau naștere la copii.

Cei mai buni cunoscători ai „crizei familiei” și ai problemelor cu care se confruntă tinerii de astăzi invocă adesea schimbările de mentalitate, modul diferit în care este astăzi înțeleasă, întemeiată și întreținută familia, în comparație cu vremurile de acum 50, 75, 100 și chiar mai mulți ani.

Mass-media ne înfățișează viața unor cupluri celebre, din țară sau din străinătate, care s-au întemeiat în baza unor preferințe legate de înfățișare sau aspect fizic, de starea materială, de extravaganță și dezinhibiție, multe dintre ele având la bază acordul liber și lipsit de obligații sociale și responsabilități morale, certificate prenuptiale de declarare, din partea soților, a averii personale, cu care fiecare intră în relație, pentru ca, în cazul ruperii acesteia, fiecare să-și poată retrage cota de participare.

Multe din aceste disfuncționalități, dintre formele de manifestare a ceea ce este numit „criză maritală”, se află în falsele criterii după care a fost întemeiată relația și aleasă cealaltă persoană.

Mare parte din tinerii de astăzi, puși să aleagă, preferă frumusețea trupească. Aceasta are, însă, o